

zda poškozený jest obchodníkem čili nic, dávajíc každému poškozenému v případě odsouzení pachatele právo, žádati prohlášení neplatnosti smlouvy. Ustanovení zákona ze dne 28. května 1919, čís. 299 sb. z. a n. vztahuje se pouze na spory o zaplacení náhrady za to, že někdo zaplatil hotově za předměty potřeby cenu přílišnou, tedy na spory o vrácení přeplatku a nikoli na spory o zrušení smlouvy a nelze proto ze znění § 2 tohoto zákona souditi, že ustanovení § 20 čís. 5 cis. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. z., pokud jde o nárok na zrušení smlouvy, na obchodníky se nevztahuje, nehledíc ani k tomu, že v době podání žaloby zákon tento ještě ani vydán nebyl. Z toho plyne, že čl. 286 obch. zák. při nárocích na zrušení smlouvy, opírajících se jediné o důvod § 20 cit. cis. nařízení, místa nemá a že rozhodným jest jediné znění tohoto cis. nařízení. Opačný názor obou soudů nižších stolic sdíleti nelze a jest tedy dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci v tomto směru opodstatněn. Avšak nárok žalobcův předpokládá dle § 20 čís. 5 cit. cis. nařízení odsouzení pachatele. Otázka odsouzení pachatelova není jen předurčující otázkou pro rozhodnutí sporu, nýbrž jest podmínkou a předpokladem vzniku nároku žalobního na zrušení smlouvy. Dokud k odsouzení pachatele nedojde, nevzniká vůbec nárok na zrušení smlouvy a nemůže býti uplatňován. Že by žalovaný byl býval pro čin, žalobcem mu za vinu kladený odsouzen, tvrzeno není a ze žalobcova návrhu na postoupení spisů státnímu zastupitelství za účelem stíhání žalovaného plyne, že trestní řízení proti němu dosud ani zahájeno nebylo. Jest tedy žaloba na zrušení smlouvy předčasná a na tento čas bezdůvodná. Poněvadž však jest vždy ještě možno, že k odsouzení žalovaného dojde a že tedy žalobcův nárok na zrušení smlouvy v budoucnosti vzejde, bylo dovolání vyhověno částečně v tom smyslu, že byla žaloba zamítnuta pouze pro tentokrát. Z toho, co uvedeno, plyne však dále, že dovolací důvod § 503 čís. 2 c. ř. s. opodstatněn není, neboť když jest jisto, že žalobci proti žalovanému dosud žádný nárok nepřisluší, byla věc k rozhodnutí zralá a nebylo třeba řízení přerušovati a vyčkávati až podmínky žalobcova nároku nastanou. Věcí žalobcovou jest, aby sám nejprve si zjednal předpoklady žalobního nároku a potom teprve žalobu s udáním právního důvodu podal.

Čís. 386.

Bolestného dle § 1325 obč. zák. možno se domáhati pouze za tělesné útrapy, jež vznikly poraněnému z úrazu, nikoliv však za útrapy neb duševní svízele, jež vytrpěla osoba třetí usmrcením osoby jí blízké.

Nárok na náhradu škody, již utrpěl manžel tím, že odpadla mu usmrcením manželky bezplatná pracovní síla, jest posuzovati z hlediska § 1295, nikoliv § 1327 obč. zák.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1920, Rv I 602/19.)

Automobilem žalovaného byla usmrcena manželka žalobcova. Žalobce domáhal se na žalovaném náhrady škody, odůvodňuje ji mimo jiné tím, že usmrcením manželky byly mu způsobeny nesmírné útrapy a duševní svízele a že pozbyl bezplatné pracovní síly v domácnosti, a požaduje

v onom směru bolestné, v tomto směru pak rentu. Soud první stolice uznal žalobcův nárok co do důvodu po právu bez dalšího obmezení. Odvolací soud vyhověl částečně dovolání žalovaného a zamítl návrh žalobcův na bolestné proto, že dle § 1325 obč. zák. přísluší nárok na bolestné pouze poškozenému, nikoliv však třetímu, a že nejsou žalobcem uplatňované duševní útrapy následkem úrazu, nýbrž lze v nich spíše spatřovati přirozený soucit, jež svazek příbuzenský ještě stupňuje.

Nejvyšší soud nevyhověl žádnému z dovolání obou sporných stran — mimo jiné z těchto

důvodů:

Žalobce vidí vadu řízení a nesprávné právní posouzení v tom, že odvolací soud uznal ohledně bolestného, že toto není co do důvodu po právu, jelikož při žalování v tom směru rozsudek první stolice ani nenapadl a uplatňovaný nárok tvoří jednotný celek, který se rozštěpiti nedá. Než žalobce se mylí v tom, že by uplatňovaný nárok tvořil jednotný, nedělitelný celek. Bolestné jest sice rovněž zákonem myšleno jako odškodnění za tělesné útrapy povstalé úrazem na těle, nicméně tvoří právě tak samostatný nárok náhradní, jako je nárok na skutečnou škodu rozdílný od nároku na ušlý výdělek a od nároku na výživné, jež uchází někomu úmrtím osoby. Nebylo proto překážky, by o řečeném nároku co do právního důvodu nemohlo samostatně býti rozhodnuto, když odvolací soud oproti soudu stolice první, jenž veškeré, žalobou uplatňované nároky co do důvodu uznal, usoudil, že nárok na bolestné co do svého důvodu právního po zákonu není opodstatněn, by ohledně výše jeho nemusilo býti ani jednáno. Tím nestal se ještě rozsudek odvolacího soudu rozsudkem konečným, nýbrž bude na soudu stolice první, když právoplatně uznáno, že nárok na bolestné důvodem po právu není, by vynesl svým časem i ohledně tohoto nároku rozsudek konečný, z mezitímního rozsudku vyplývající (§ 393 c. ř. s.). Mylně také za to má dovolání žalobcovo, že žalování rozsudku první stolice co do bolestného neodporovali. Vždyť odvolali se z rozsudku první stolice co do celého jeho obsahu a vytýkali i nesprávné právní posouzení. Třeba tedy výslovně nepoukazovali k tomu, že alespoň bolestné není důvodem po právu, byl soud odvolací, když vytýkali, že nic z uplatňovaných nároků po právu neobstojí, povinen veškeré nároky co do právního důvodu přezkoumati a o nich rozhodnouti. Není tu tedy vady řízení. Tím méně lze přisvědčiti, že by tu bylo nesprávné právní posouzení a soud dovolací plně přisvědčuje odůvodnění napadnutého výroku soudu odvolacího. Podle § 1325 obč. zák. jest bolestné odškodněním jen za tělesné útrapy, vzniklé poraněnému z utrpeného úrazu, nikoli však za osobě třetí smrtí jiného způsobené útrapy, tím méně pak duševní svízele. Odškodnění takového druhu to jest za bolesti, které způsobí smrt někoho osobě třetí, zákon v § 1325 obč. zák. nestanovil a ze všeobecného předpisu § 1295 obč. zák. odvoditi je nelze, poněvadž netvoří újmu majetkovou, jakou toto ustanovení má na mysli. Není tu tedy ani vytýkaného dovolacího důvodu č. 4 § 503 c. ř. s., když odvolací soud nárok na bolestné uznal za zákonem neodůvodněný a proto důvodem po právu nepozůstávající. Neprávem vytýká dovolání žalovaných, že i ohledně požadované renty měl odvolací soud

uznati jako o bolestném, že nárok na ni není po právu. Žalovaní, poukávající na judikát č. 189, přehlíží však, že tento týká se jen renty, jež se požaduje z důvodu zmařené, dle zákona povinné výživy. O takovou výživu, jež ovšem příslušela by dle § 1327 obč. zák. jen dětem, manželce a rodičům, zde však nejde. Žalobce domáhá se škody, kterou utrpěl tím, že odpadla mu se ženou i pracovní síla neplacená, nikoli tedy tím, že mu manželka nebude moci poskytovat snad výživu. Proto uplatňovaný nárok spadá do rámce všeobecné škody, již dle § 1295 obč. zák. ten, kdo ji zaviněně způsobil, poškozenému nahraditi jest povinen. Pokud i na tuto škodu má nárok, bude rozhodnuto až v řízení dalším. Zásadně nyní jen uznáno, že žalobci přísluší nárok na náhradu veškeré škody, již smrtí, žalovanými zaviněně, utrpěl. Bude ovšem na něm, by prokázal, že i tuto škodu trpí a do jaké míry.

Čís. 387.

Byl-li změněn běh dešťové vody, tekoucí po veřejné cestě (§ 75 českého vodního zákona), lze se domáhati nápravy pouze u úřadů správních.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1920, R I 14/20.)

Žalovaný vykopal na veřejné cestě příkop a nasypal vykopanou hlínu tak, že překazil odtok dešťové vodě, proudící po cestě. čímž byl proud sveden na pole žalobcovo. Proti žalobě, domáhající se soudního výroku, že žalovaný nemá právo takovouto vodu sváděti, že je povinen násyp odstraniti, vnesl žalovaný námitku nepřipustnosti pořadu práva. Soud první stolice námitku zamítl, soud rekursní jí vyhověl, uváživ toto: Nesporno, že cesta, o níž jde, jest cestou veřejnou a že voda, jež se na ní shromažďuje, jest volně proudící vodou dešťovou. Role žalovaného nesousedí přímo s rolem žalobcovým, nýbrž jest od něho odděleno svrchu zmíněnou cestou; nelze tudíž míti za to, že by si snad žalovaný osoboval právo jakési polní služebnosti ve smyslu § 497 obč. zák. Dle žalobcova tvrzení proudí voda nejprve do příkopu a, naplní-li jej, jest další její odtok po oné cestě překažen násypem, jež vyhodil žalovaný, pročež voda vniká na role žalobcovo působíc mu škodu. Dle § 75 vodního zákona pro Čechy ze dne 28. srpna 1870, č. 71 z. z. náležejí všechny záležitosti, týkající se používání a svádění vod a obrany proti nim dle tohoto zákona do působnosti úřadů správních. Dle § 17 cit. zákona vyžaduje se svolení politického úřadu, má-li býti veřejných vod používáno způsobem jiným nežli v § 15 uvedeném, jakož i mají-li se zříditi nebo změnití zařízení, jimiž povaha, tok anebo výška vody se zjiňuje anebo břehům nebezpečí nastává. Jest tudíž povolán pouze politický úřad a nikoliv soud, by rozhodoval o tom, zda byl žalovaný oprávněn, by zřídil na cestě násyp, jenž by překážel volnému odtoku vody a způsobil škodu pozemku žalobcovo. Nejvyšší soud nevyhověl žalobcově dovolací stížnosti.

Důvody:

Pro zodpovězení otázky, patří-li rozepře před soud, či povolán-li správní úřad politický k zakročení, rozhodným jest obsah žaloby a žalobní